

Päiväys
24.4.2025

Diaarinumero
1156/03.04.04.04.23/2022

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös maa-aines- ja ympäristönsuojelulain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

24.4.2025

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **1.5.2025**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 24.4.2025 nro 426/2025, valitus maa-aines- ja ympäristölupa-asiassa, Ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaisen yhteisluvan myöntäminen kalliokiviaineksen ottamiseen, louhintaan ja murskaukseen Vaavilan kylässä kiinteistöllä 098-454-3-12 Salila III, Hollola.

Luvan hakija

Peab Industri Oy

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **24.4.2025 – 2.6.2025**

Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://tuomioistuimet.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **2.6.2025**.

24.04.2025

Dnro 1156/03.04.04.04.23/2022

Asia Valitus maa-aines- ja ympäristölupa-asiassa

Valittaja Hollolan Ympäristöyhdistys ry

Luvan hakija Peab Industri Oy

Päätös, josta valitetaan

Hollolan kunnan elinvoimavaliokunnan valvontajaosto 30.8.2022 (24.8.2022 § 86)

Elinvoimavaliokunnan valvontajaosto on myöntänyt Peab Industri Oy:lle maa-aineslain 4 a §:n ja ympäristönsuojelulain 47 a §:n mukaisen yhteisluvan kalliokiviaineksen ottamiseen, louhintaan ja murskaukseen kiinteistöllä 98-454-3-12 (Salila III).

Toimintaa tulee harjoittaa noudattaen annettuja lupamääräyksiä. Niiltä osin, kuin ei ole annettu erillisiä lupamääräyksiä, tulee toiminnassa noudattaa hakemusta ja ottosuunnitelmaa. Lupamääräyksiä on annettu 1–36, joista 1, 3, 5, 6, 16–19, 21–26, 31 ja 34–36 kuuluvat seuraavasti:

1. Ennen ottamistoiminnan aloittamista luvanhaltijan on pyydettävä valvontaviranomaista suorittamaan alueella aloitustarkastus. Tarkastuksessa tarkastetaan esimerkiksi ottamisalueen rajojen ja korkotasojen merkinnät. Ennen oton aloittamista tulee vakuuden olla hyväksytty.

3. Suunnittelualueen pinta-ala on 15,7 ha ja ottoalueen pinta-ala 9,7 ha. Maa-ainesten kokonaisottomäärä on enintään 1 236 000 m³ltr ja vuotuinen ottomäärä enintään 82 400 m³ltr.

5. Alin sallittu ottotaso on +124 m (N2000). Alimman ottotason ja pohjaveden pinnan tason väliin on jätettävä vähintään 1 metrin suojaetäisyys.

6. Kiviainesten ottamisen tulee edetä ottosuunnitelman mukaisesti. Maisemointia tulee mahdollisuuksien mukaan tehdä vaihteittain jo ottotoiminnan aikana. Naapuritiloihin tulee jättää vähintään 30 metrin

suojaetäisyys. Ottamisalueen länsipuolella sijaitsevaan kiinteistöön on jätettävä suunnitelman mukainen 60 metrin suojaetäisyys.

16. Toiminnasta aiheutuva melu ei saa häiriöille alttiissa kohteissa ylittää melutason ohjearvoista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (993/1992) säädettyjä ulkomelun ohjearvoja.

17. Oton edetessä alueen eteläosaan, tulee kiinteistöllä 98-413-10-76 suorittaa melumittaus, jolla varmistetaan, etteivät melutason ohjearvot ylity. Tarvittaessa valvontaviranomainen voi määrätä tekemään muitakin melumittauksia.

18. Melulähteet on sijoitettava teknisten mahdollisuuksien mukaan toiminta-alueen alimmalle kohdalle. Raaka-aine-, pintamaa- ja tuotevarastokasat on pidettävä melun leviämisen estämisen kannalta riittävän korkeina ja ne on sijoitettava siten, että melun leviäminen melulle alttiisiin kohteisiin estyy. Meluesteet on rakennettava melulähteen välittömään läheisyyteen. Toiminnasta aiheutuvaa melua on lisäksi ehkäistävä hakemuksessa esitetyin keinoin esimerkiksi kivitaskujen ja tasaisen louheensyötön avulla sekä pudotuskorkeuden säätämällä.

Murskauslaitoksesta aiheutuvaa melua on torjuttava melumallinnuksen mukaisella vähintään 8 metriä korkealla vallilla toiminnan alku- ja loppuvaiheessa.

19. Toiminnasta aiheutuvia pölyhaittoja on ehkäistävä esimerkiksi koteloinnein tai kastelemalla käsiteltäviä, varastoitavia, kuormattavia ja kuljetettavia kiviaineksia sekä ajoväyliä. Kiven porauksessa syntyvän pölyn leviämistä on estettävä sijoittamalla porausvaunuihin pölynkeräyslaitteet tai käyttämällä muuta pölyn leviämisen estämisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Kuormattavan ja murskauslaitteiston kuljettimelta varastokasaan putoavan kiviaineksen pölyämistä on estettävä säätämällä putoamiskorkeus mahdollisimman pieneksi, kiinnittämällä murskauslaitteiston kuljettimien päähän pölyämistä estävät suojat tai käyttämällä muuta pölyn leviämisen estämisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

21. Toiminnasta ei saa aiheutua pinta- tai pohjavesien pilaantumista. Toiminta-alueen hulevedet tulee johtaa hakemuksessa esitetyllä tavalla selkeytysaltaan ja suodatinpadon kautta suoalueelle. Selkeytysaltaan ja suodatinpadon toimivuudesta tulee huolehtia.

22. Louhosalueen hulevesien johtaminen kiinteistön [REDACTED] alueelle ratkaistaan erillisellä vesilain mukaisella päätöksellä. Ottamistoimintaa ei saa aloittaa, ennen kuin louhosalueen hulevesien johtamista koskeva päätös on saanut lainvoiman.

23. Ottamisalueelle tai sen välittömään läheisyyteen on porattava vähintään yksi pohjaveden tarkkailuputki, josta voidaan selvittää pohjaveden pinnantasot sekä tarvittaessa tehdä pohjaveden laaduntarkkailua. Luvan haltijan tulee

toimittaa tiedot pohjaveden pinnantasosta sekä esitys pohjaveden tarkkailuksi kuukauden kuluttua siitä, kun lupa on saanut lainvoiman.

24. Alueella ei saa huoltaa tai korjata työkoneita tai laitteita. Työkoneissa tulee olla varattuna imeytysmateriaalia mahdollisten vuotojen varalle. Työkoneet tulee säilyttää tukitoiminta-alueella silloin kun ne eivät ole käytössä.

25. Mikäli alueella säilytetään kemikaaleja tai muita vaarallisia aineita (esim. voiteluöljyt, räjäytysaineet), tulee ne varastoida katetussa, lukittavassa tilassa kullekin aineelle lainsäädännössä annettujen määräysten mukaisesti. Kemikaalien pääsy maaperään ja pinta- tai pohjavesiin on estettävä. Nestemäiset kemikaalit tulee säilyttää tilavuudeltaan riittävän suuren suoja-altaan päällä.

26. Mikäli alueella säilytetään polttoaineita, tulee ne varastoida tukitoiminta-alueella vähintään kaksoispidätysperiaatteen mukaisissa säiliöissä, jotka on varustettu ylitäytönestimillä. Mahdolliset tankkauslaitteistot on varustettava lukittavilla sulkuventtiileillä. Tukitoiminta-alueen pohja tulee tällöin tiivistää polttonesteitä läpäisemättömäksi ja lisäksi alue tulee kattaa. Jos polttoaineiden säilyttämistä alueella suunnitellaan, tulee tukitoiminta-alueen pohjarakenteesta ja polttoaineiden varastointilaitteista toimittaa suunnitelma valvontaviranomaiselle hyväksyttäväksi etukäteen.

31. Selkeytysaltaiden kautta purettavista hulevesistä on otettava näytteet kahdesti vuodessa (kevät ja syksy). Näytteistä tulee analysoida ottotoiminnan aikana lämpötila, pH, sähkönjohtavuus, kiintoaine, CODMn, sameus, alkaliteetti, ammoniumtyppi, nitraatti- ja nitriittityppi ja öljyhiilivedyt C10-C40. Kiinteistöllä [REDACTED] sijaitsevasta ojasta on ennen ottamistoiminnan aloittamista tutkittava pH, kokonaistyyppi, CODMn, sähkönjohtokyky sekä sameus.

Näytteenotossa on käytettävä sertifioitua näytteenottajaa ja näytteiden analysoinnissa akkreditoitua laboratoriota. Lisäksi tulee tarkkailla selkeytysaltan vettä silmämääräisesti.

Vesientarkkailua tulee jatkaa toiminnan lopettamisen jälkeen vähintään kahden vuoden ajan. Vesinäytteistä tulee tällöin analysoida pH, kokonaistyyppi, sähkönjohtokyky sekä sameus.

Mikäli jokin arvo on jollakin näytteenottokerralla huomattavasti koholla ottamistoimintaa edeltäneisiin nähden, tulee tehdä ylimääräinen, laajempi analyysi poikkeaman aiheuttajan selvittämiseksi. Ylimääräisestä näytteenotosta tulee olla yhteydessä valvontaviranomaiseen ennen näytteenoton suorittamista.

34. Alueen maisemointi on suoritettava maisemointisuunnitelman mukaisesti. Maisemoinnin varmistamiseksi alueelle on istutettava puustoa ottamistoiminnan päätyttyä.

35. Kun maa-ainesten ottaminen on päättynyt tai viimeistään ennen kuin luvan voimassaoloaika on kulunut umpeen, on alueella toimitettava lopputarkastus valvontaviranomaisen määräämällä tavalla. Ennen lopputarkastusta on luvansaajan toimitettava valvontaviranomaiselle loppumittauspöytäkirja. Maa-ainesluvan haltijan on pyydettävä tässä tarkoitettua lopputarkastusta.

36. Jälkihoitotoimenpiteiden varmistamiseksi hakija asettaa 100 000 euron omavelkaisen pankkitakuun tai antaa rahavakuuden kunnan haltuun. Vakuuden tulee olla voimassa niin kauan, kunnes maa-ainesten otto on suoritettu ja luvan mukaiset jälkihoitotoimenpiteet on loppuun saatettu. Vakuus on asetettava ennen maa-ainesten ottamista. Vakuuden riittävyys turvaamiseksi sen arvo tarkistetaan tarvittaessa.

Ratkaisun perusteluja

Alueella ei ole asemakaavaa. Alueella on voimassa Hollolan kunnan strateginen yleiskaava, jossa suunnittelualue sijoittuu maaseutuelinkeinot ja -asuminen -merkinnän alueelle, joka on kaavamerkinnän mukaan varattu maa- ja metsätaloudelle sekä muulle elinkeinolle joka kokonsa ja ympäristövaikutustensa suhteen sopii maaseudulle. Hakemuksen mukainen alue on osoitettu Hollolan kunnan strategisessa yleiskaavassa 2020 maaseutuelinkeinot-merkinnällä (M). Strategisen yleiskaavan oikeusvaikutteisessa luontoarvot-teemakartassa (2/5) hakemuksen mukaisen alueen eteläpuolta sivuaa ohjeellinen ekologinen yhteys, jonka sijainti haja-asutusalueella on viitteellinen. Yhteyden tulee kaavamääräyksen mukaisesti säilyä yhtenäisenä, kytkeytyvänä, mahdollisimman leveyden, puustoisena ja luonnon olosuhteiltaan monipuolisena. Luvanhakija on supistanut ottoaluetta siten, että alueen kaakkoiskulmassa sijaitseva metsälain 10 §:n mukainen kallio on rajattu kokonaan ottamisen ulkopuolelle. Ottamisalueen kaakkoispuolelle jää näin 300 metrin levyinen metsäinen vyöhyke. Toiminta ei näin ollen ole ristiriidassa strategisen yleiskaavan kanssa.

Lupahakemuksessa esitetty toimenpide lupamääräykset huomioon ottaen ei aiheuta maa-aineslain tarkoittamalla tavalla luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista tai huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa. Hakija on selvittänyt alueen luontoarvoja riittävästi. Ottamisalueelle sijoitu luonnonsuojelulain (1096/1996) 29 §:n mukaisia suojeltuja luontotyyppisiä. Kirjoverkkoperhosten toukkaselvityksessä alueelta löydettiin yksi toukkapesue. Selvityksen mukaan kohdetta ja sen välitöntä lähiympäristöä voidaan pitää lajin lisääntymispaikkana. Kohde jää kuitenkin selvästi ottoalueen ulkopuolelle, joten kirjoverkkoperhosten lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei näin ollen heikennetä tai hävitetä. Hakemuksen mukaisesta toiminnasta ei aiheudu maa-aineslain tarkoittamaa kauniin maisemakuvan tuhoutumista. Valvontajaosto katsoo, että lupapäätöksessä annetut määräykset huomioon ottaen haettu ottaminen tai siihen liittyvät järjestelyt eivät ole ristiriidassa maa-aineslain 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa.

Muistutuksissa on tuotu esiin alueen virkistyskäyttömahdollisuuksien heikkeneminen. Koska sijoituspaikkatarkastelussa on todettu kiviainestenottotoiminnan soveltuvan kyseiseen sijoituspaikkaan, ei virkistyskäyttömahdollisuuksien rajoittuminen toiminta-alueella ja sen välittömässä läheisyydessä ole peruste luvan myöntämättä jättämiselle. Aluetta ei kaavassa ole merkitty virkistysalueeksi eikä toiminnan voida katsoa muiltakaan osin olevan kaavan vastaista.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Hollolan Ympäristöyhdistys ry on vaatinut, että elinvoimavaliokunnan valvontajaoston päätös kumotaan ja maa-aines- ja ympäristölupahakemus hylätään. Lisäksi yhdistys on vaatinut, että Peab Industri Oy velvoitetaan korvaamaan yhdistyksen oikeudenkäyntikulut.

Luontoselvitys ei ole ollut riittävä eikä siitä yhteishakemuksesta päätettäessä ole tehty oikeita johtopäätöksiä. Päätös on maa-aineslain 3 §:n 1 momentin ja ympäristönsuojelulain 5:n § 1 momentin vastainen. Luontoselvityksessä esiintuodut luontoarvot eivät ole puoltaneet hakemuksen hyväksymistä.

Maa-aineslain 3 §:ssä määritellään ne rajoitukset, joita maa-ainesten hyödyntäminen ei saa aiheuttaa.

Paikallisesti kaunis maisema kallioineen turmeltuisi pysyvästi, kun 2 miljardia vuotta vanha kallio hävitettäisiin. Hollolan eteläosien kauniita kalliomaisemia on tuhoutunut eteläisen ohitien rakentamisen yhteydessä, jäljellä olevien louhiminen korostaisi maiseman turmeltumista.

Erikoisiin luonnonesiintymiin voidaan lukea muun muassa eri puolilla aluetta olevat neljä kirjoverkkoperhosen havaintopaikkaa, jotka kaikki tuhoutuisivat. Ilveksen viihtyminen alueella ja lähiympäristössä vaarantuisi.

Luonnonolosuhteissa tapahtuisi muutoksia itse Lapinmäellä ja sitä ympäröivällä luonnon ydinalueella, kohteen länsipuolella sijaitsevassa luonnonmukaisesti hoidetussa metsässä ja itäpuolen talousmetsäalueella. Avolouhos aiheuttaisi yhtenäisen metsäalueen pirstaloitumisen. Ympäristöä korkeammalla sijaitsevan kallioalueen louhiminen aiheuttaisi melua, pölyä ja hulevesien aiheuttamaa haittaa eli huomattavia ja laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa.

Maa-ainesten otto Lapinmäestä vaarantaisi lähialueiden asukkaiden pohjaveden laadun ja antoisuuden.

Lisäksi valittaja on vedonnut luontoarvoihin, joiden perusteella hakemus tulee hylätä. Ekologinen yhteys heikentyy ja luontodirektiivin IV a) liitteeseen kuuluvista lajeista esiintyy louhosalueella tai sen läheisyydessä kirjoverkkoperhonen ja ilves.

Strategisen yleiskaavan (2020) oikeusvaikutteisessa luontoarvot -teemakartassa (2/5) päätetyn louhosalueen halki kulkee ohjeellinen ekologinen

yhteys. Sen tulee kaavamääräyksen mukaan säilyä yhtenäisenä, kytkeytyvänä, mahdollisimman leveänä, puustoisena ja luonnon olosuhteiltaan monipuolisena.

Mitä leveämpi luontainen yhteys on, sitä parempi. Eläinten kannalta toimivan yhteyden minimileveyteen vaikuttavat alueen kasvillisuuden tai maastomuotojen antama suojaisuus ja ihmistoimintojen läheisyys. Maakunnallisen verkoston minimileveys taajamissa on 300 metriä. Ekologiset yhteydet ovat haja-asutusalueella 500–1000 metriä leveitä, metsäisiä yhteyksiä tai metsäketjuja.

Louhosalueeksi päätetyn alueen pohjoispuoli on avohakattu, joten ekologisen yhteyden turvaa puustoiset keski- ja eteläosat. Pohjois-eteläsuuntaisen, pitkulaisen Lapinmäen kokonaisleveys on noin 700 metriä, louhosalue kaventaa ekologisen yhteyden länsipuolelta 200 metrin ja itäpuolelta 150 metrin levyisiksi kaistaleiksi. Eteläpuoliskossa on myös uhanalaisia luontotyypppejä. Luontoselvityksen mukaisen osa-alueen 3 kangasräme on Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen luontotyyppi. Sen itäpuolinen osa on varttunutta kuivahkoa kangasta (Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen) ja varttunutta tuoretta kangasta (Etelä-Suomessa vaarantunut). Louhosalueeksi päätetty alue on säästettävä metsäisenä ekologisen yhteyden osana, jolloin myös uhanalaiset luontotyypit ja lajit säilyvät.

Kirjoverkkoperhonen on havaittu alueella neljässä eri kohteessa, yksi alueen pohjoisosassa, kaksi alueen keskellä ja yksi alueen eteläosassa eli tasaisesti koko alueella. Neljän kirjoverkkoperhosen havainto on perhosasiantuntijoiden mukaan merkki selvästä populaatiosta. Perhosen toukkien ravintokasveja kangas- ja metsämaittikkaa esiintyy alueella laajalti.

Kirjoverkkoperhonen on luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettu tiukasti suojeltava eläinlaji, jonka yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Kirjoverkkoperhosselvitysten (Hollolan Lapinmäen luontoselvitys 2021) johtopäätöksissä todetaan, että selvitysalueella elää ja lisääntyy kirjoverkkoperhosekanta, vaikkakin toukkalöydökset ovat olleet inventoinnissa melko vähäiset. Nyt löydettyä kohdetta ja sen välitöntä lähiympäristöä voidaan pitää lajin lisääntymispaikkana. Kohteen muutkin maitikoita kasvavat kohdat ovat edelleen potentiaalisia kirjoverkkoperhosen esiintymiselle. Aikuisten perhosten havaitsemispaikkoja voi pitää niiden levähdyspaikkoina.

Toukkien seittipusseja on löydetty vain yhdeltä kohteelta 10.9.2021, vaikka aikuisia on havaittu neljästä kohteesta kesäkuun puolessa välissä lentelemässä. Kirjoverkkoperhonen on kuitenkin paikkauskollinen laji, joten toukkiakin on todennäköisesti ollut useammassa kohteessa. Osa toukista talvehtii perhosasiantuntijoiden mukaan tiiviissä seittipussissa ja osa vaikeasti havaittavissa karikkeen sisässä. Joidenkin yksilöiden toukkavaihe kestää kaksi vuotta. Perättäiset talvet ne todennäköisesti talvehtivat erilaisissa paikoissa.

Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen laaja määritelmä soveltuu useimmille hyönteisille, sammakkoeläimille ja matelijoille. Näillä lajeilla ei juuri ole tiettyjä yksittäisiä ja erikseen määriteltävissä olevia lisääntymispaikkoja (yleensä munintapaikkoja), vaan jälkeläisten tuottoon käytetään kunakin vuonna vaihtelevaa osaa esiintymisalueella olevista resursseista (tässä tapauksessa kangas- ja metsämaittikkaa).

Kirjoverkkoperhonen kuuluu myös luontodirektiivin liitteen II lajeihin, joiden suojelemiseksi on perustettava erityisten suojelutoimien alueita. Suurin osa perhosen levinneisyydestä on keskittynyt Suomeen, muualla Euroopassa kirjoverkkoperhonen on suurharvinaisuus. Suomella on vastuu kirjoverkkoperhosen olemassaolosta ainakin lajikadon uhkaamassa Euroopassa.

Ilves poikasineen on paikallistietämyksen mukaan havaittu toistuvasti louhosalueelta tai sen välittömässä läheisyydessä. Ilveksen lisääntymispaikkoja heikentäviä tai hävittäviä toimia voivat olla muun muassa rakentaminen, maanotto ja metsätaloustoimenpiteet, jotka tuhoavat tai muuttavat synnytyspesän pesäalueen ja sen välittömän lähiympäristön. Louhosalueen välitön jyrkkärinteinen, louhikkoinen lähiympäristö on potentiaalinen maankäytössä huomioitavalle direktiivissä mainitulle nisäkäslajille, ilvekselle.

Myönnetty maa-aines- ja ympäristölupa vähentää Lapinmäen soveltuvuutta yleiseen virkistyskäyttöön ja aiheuttaa haittaa luonnolle ja sen toiminnoille ja on siten ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin vastainen.

Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus on pyytänyt Hollolan kunnan elinvoimavaliokunnan valvontajaostolta lausunnon valituksesta ja varannut Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelle, Hollolan kunnalle, Hollolan kunnan terveydensuojeluviranomaiselle / Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän terveydensuojeluviranomainen, Hollolan kunnan kehitys- ja kaavoituspalveluille ja Päijät-Hämeen liitolle tilaisuuden vastineen antamiseen valituksesta. Peab Industri Oy:lle on varattu tilaisuus vastineen antamiseen valituksesta, lausunnosta ja vastineista.

Hollolan kunnan elinvoimavaliokunnan valvontajaosto on lausunnossaan esittänyt valituksen hylkäämistä, koska valituksessa ei ole tuotu esiin sellaisia uusia perusteita, joiden vuoksi päätöstä tulisi muuttaa.

Lapinmäen aluetta ei ole luokiteltu valtakunnallisesti tai paikallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi ja ottamisalueen ympärille jää maastonkohoumia ja puustoista aluetta, minkä johdosta vaikutukset kaukomaisemaan arvioidaan vähäisiksi. Hakemuksen mukaisesta toiminnasta

ei siten ole katsottu aiheutuvan maa-aineslain tarkoittamaa kauniin maisemakuvan turmeltumista.

Strateginen yleiskaava 2020 on hyväksytty Hollolan kunnan valtuustossa 10.5.2021. Kaava ei ole vielä lainvoimainen, mutta kaava ja siihen liittyvät selvitykset on pyritty huomioimaan päätöksenteossa. Kaavamääräysten mukaan ekologisen yhteyden jatkuvuus ja kytkeytyminen tulee turvata. Karttatarkastelun perusteella ekologinen yhteys ei kulje ottamisalueen läpi, vaan sivuaa aluetta sen kaakkoispuolelta. On myös huomioitava, että haja-asutusalueella yhteys on sijainniltaan viitteellinen, eikä kaavassa ole annettu yhteydelle tarkkoja metrimääräisiä leveysvaatimuksia.

Ekologinen yhteys on huomioitu päätöksenteossa ja luvanhakija on pienentänyt ottamisaluetta siten, että alueen kaakkoispuolella sijaitseva metsälain 10 §:n mukainen kalliokohouma on rajattu kokonaan ottamisalueen ulkopuolelle, jättäen alueen kaakkoispuolelle noin 300 metriä leveän puustoisien yhteyden. Ottamisalueen ulkopuolelle rajattu kalliokohouma toimii luonnollisena puskurina ekologisen yhteyden suuntaan ja vähentää eläimistöön kohdistuvia häiriöitä. Ekologinen yhteys jää nykyisellä ottorajauksella kapeimmillaan noin 300 metrin levyiseksi, mutta yhteys levenee kapeikon jälkeen välittömästi, vaihdellen alueen eteläpuolella välillä 500–700 metriä. Ottamisalueen läheisyydessä, kuten alueen etelä- ja itäpuolella, sijaitsee vastaavia kapeikkoja, jotka ovat leveydeltään noin 300 metriä.

Alueesta on laadittu luontoselvitys keväällä 2021 ja sitä on täydennetty kirjoverkkoperhosten toukkaselvityksellä syksyllä 2021. Maastokäynnillä on havaittu kirjoverkkoperhosten toukkapesueita yhdestä kohtaa aluetta, joka sijaitsee selvitysalueen eteläosassa, pienen rämeen ja hakkuun reunavyöhykkeessä. Samalta paikalta on löydetty neljä toukkapussia. Selvityksen mukaan löydettyä kohdetta ja sen välitöntä lähiympäristöä voidaan pitää lajin lisääntymispaikkana. Löydetty lisääntymispaikka suositellaan toistaiseksi säästettävän nykyisellään. Valvontajaosto on todennut, että löydetty toukkapesue sijaitsee noin 100 metrin etäisyydellä ottamisalueen etelärajasta ja jää siten ottamisalueen ulkopuolelle. Todetun toukkapesueen ja ottamisalueen väliin jää maastonkohouma, joka vähentää lisääntymispaikkaan kohdistuvia häiriöitä.

Valituksen mukaan louhosalueella tai sen välittömässä läheisyydessä on paikallistietämyksen mukaan havaittu ilves poikasineen. Valituksesta ei käy tarkemmin ilmi havaintopaikkojen sijainti. Ottamisalueella ei ole tiedossa olevia ilveksen pesäpaikkoja ja alueesta laaditun luontoselvityksen mukaan alueen potentiaali maankäytössä huomioitaville direktiivissä mainituille nisäkäslajeille, kuten suurpedoille on heikko.

Koska sijoituspaikkatarkastelussa on todettu kiviainestenottotoiminnan soveltuvan kyseiseen sijoituspaikkaan, ei virkistyskäyttömahdollisuuksien rajoittuminen toiminta-alueella ja sen välittömässä läheisyydessä ole peruste luvan myöntämättä jättämiselle. Aluetta ei ole kaavassa merkitty virkistysalueeksi eikä toiminnan voida katsoa muiltakaan osin olevan kaavan vastaista.

Suunnitelma-alue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella. Luvassa on edellytetty pohjavesiputken poraamista sekä vähintään yhden metrin suojaetäisyyttä alimman ottotason ja pohjaveden pinnan tason väliin. Lähin asuttu kiinteistö sijaitsee yli 450 metrin etäisyydellä ottamisalueesta ja seuraavaksi lähimmät noin 700 metrin etäisyydellä ottamisalueesta. Maa-ainesluvan alin sallittu ottotaso (+124) on ylempänä kuin lähimmän asuinkiinteistön maanpinta, joka kunnan karttapalvelun mukaan vaihtelee välillä +115 ...+121. Ottamisesta ei näin ollen arvioida aiheutuvan vaaraa lähialueen kaivovesien laadulle tai määrälle.

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on vastineessaan todennut, että Hollolan strategisen yleiskaavan 2020 oikeusvaikutteisessa luontoarvot -teemakartassa (2/5) valituksenalaisen päätöksen mukaista toiminta-aluetta sivuaa ohjeellinen ekologinen yhteys, jonka sijainti on kaavamääräyksen mukaan haja-asutusalueella viitteellinen. Päätöksen mukainen toiminta-alue on hakemuksessa esitettyä suppeampi, sillä kiinteistön eteläosa on rajattu pois toiminta-alueesta. Vaikka strateginen yleiskaava 2020 ei olekaan vielä lainvoimainen, tulee myös voimassa olevan strategisen yleiskaavan 2017 yleismääräyksen mukaan tarkemmassa maankäytön suunnittelussa ja rakentamisen ohjauksessa tarvittaessa laatia ja ottaa huomioon ajantasaiset ja tarkkuudeltaan suunnittelun tarvetta vastaavat luontoselvitykset. Hakemuksen mukaiselle alueelle tunnistettu ekologinen yhteys perustuu Hollolan kunnan strategisen yleiskaavan viherverkosto -selvitykseen (2020). Saman selvityksen mukaan valituksenalaisen päätöksen mukainen alue ei sijoitu luonnon ydinalueille.

Luvan saaja on vastineessaan viitannut Espoon yleiskaavaa varten tehtyyn selvitykseen, jonka mukaan toimivana ekologisena yhteytenä taajamissa on pidetty 250–300 metriä. ELY-keskus on todennut, että valituksenalaisen päätöksen toiminta-alue sijaitsee taajama-alueen ulkopuolella, jossa toimivana ekologisena yhteytenä pidetään 500–1 000 metrin metsäisiä yhteyksiä.

Hakemuksen lausuntojen antamisen jälkeen Päijät-Hämeen liitto on julkaissut selvityksen alueen viherverkostosta (Viherverkostotarkastelu, Päijät-Hämeen liitto, 2021). Selvitys on laadittu valmisteilla olevan maakunnan rakennemallin ja Lahden kaupunkiseutusuunnitelman taustamateriaaliksi, jonka pohjalta muodostetaan ekologisia verkostoja, luonnon ydinalueita ja virkistysverkostoja koskevat ratkaisut. Rakennemallissa tulee huomioida ekologisten yhteyksien säilymisen edistäminen luonnonsuojelu-, virkistys- ja muiden arvokkaiden luonnonalueiden välillä. Valituksenalaisen päätöksen mukainen toiminta-alue ei sijaitse selvityksen mukaisella luonnon ydinalueella tai ylimaakunnallisesti kriittisellä tai muulla ekologisella yhteydellä.

ELY-keskus on hakemuksesta antamassaan lausunnossa suositellut alueen etelä- ja keskiosien jättämistä toiminta-alueen ulkopuolelle, jotta ekologinen yhteys säilyisi riittävän leveänä ja alueellisesti/valtakunnallisesti uhanalaiset luontotyypit säästyisivät. Tämä on edelleen luonnon toiminnan ja monimuotoisuuden turvaamisen kannalta tavoiteltava ratkaisu, vaikka toiminta-alueelle jäävillä uhanalaisilla luontotyypeillä (kangasräme, varttunut

kuivahko ja tuore kangas) ja lajeilla (töyhtötiainen, täpläpurikko) ei suoraa lainsäädännöstä tulevaa suojaa olekaan.

Kirjoverkkoperhosen toukkaselvityksen (Kirjoverkkoperhosen toukkaselvitys Hollolan Lapinmäen alueella 2021) mukainen tiedossa oleva lisääntymispaikka jää päätöksen mukaisen toiminta-alueen ulkopuolelle. Laji suosii lisääntymisessään ravintokasveja kasvavia pienipiirteisiä avoimempia alueita sulkeutuneiden kasvustojen keskellä ja ympärillä. Lisääntymispaikat vaihtelevat maitikka-alueiden sukkession myötä. Lisääntymispaikkojen ulkopuolella lajilla ei ole selkeästi määriteltäviä levähdyspaikkoja. Toiminta-alueen länsi-luoteispuolen maitikka-alueet jäävät suojavyöhykealueelle eli toiminta-alueen ulkopuolelle.

Koska kirjoverkkoperhonen on niin sanottu metapopulaatiolaji, osa sen elinympäristölaikuista on välillä asumattomia ja osa asuttuja. Lupapäätökseen tulisi lisätä määräys kirjoverkkoperhosen lisääntymispaikkojen selvittämisestä (toukkaselvitys) lajille soveltuvilla alueilla vielä uudestaan ennen toiminnan (puuston ja pintamaiden poisto) käynnistymistä. Luontodirektiivin liitteen IV(a) lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskielto on voimassa suoraan luonnonsuojelulain 49 §:n perusteella ilman erillistä hallinnollista päätöstä.

Hankkeesta ei ole ennakoitavissa tavanomaisesta kalliokiviainesten otosta poikkeavia pohjavesivaikutuksia. Lupapäätöksessä edellytetty pohjavesitarkkailu mahdollistaa ennakoinnattomien haitallisten pohjavesivaikutusten havaitsemisen.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän terveydensuojeluviranomainen on antanut vastineen.

Peab Industri Oy on vastineessaan esittänyt valituksen hylkäämistä.

Ottamistoiminnan vaikutuksista on tehty riittävän kattavat selvitykset lupamenettelyn yhteydessä. Myönnetty maa-aines- ja ympäristölupa lupamääräyksineen täyttää maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain luvanmyöntämisedellytykset.

Alueella on voimassa 2017 hyväksytty strateginen yleiskaava. Lainvoimaa vailla olevan Hollolan strategisen yleiskaavan 2020 ekologinen yhteys -merkintä on haja-asutusalueella kaavamääräyksen mukaisesti sijainniltaan viitteellinen. Kaavakartan mittakaavassa ekologisen yhteyden leveys on vain 40 metriä, mikä kuvastaa osaltaan merkinnän sijainnin viitteellisyyttä. Vastineen liitteenä olevassa kartassa ekologisen yhteyden toteutuminen on esitetty 150 metrin levyisenä väylänä kulkien kiinteistön Salila III kaakkoiskulmasta. Louhinta toteutetaan kaivuualueella, johon tästä 150 metrin levyisestä yhteydestä jää vielä noin 90 metriä. Tämän lisäksi nykyisellään puustoinen yhteys on noin 300 metrin levyinen ennen peltoalueita.

Lupaprosessin aikana hakemusta on täydennetty ja louhintaan varattua kaivualuealuetta on muutettu siten, että suunnittelualueen kaakkoiskulmassa

sijaitseva metsälain 10 §:n mukainen kallio on rajattu kokonaan ottamisen ulkopuolelle.

Myönnetyn lupapäätöksen mukaisella alueella ei ole maa-aineslain tarkoittamaa kaunista maisemakuvaa.

Hankealueella on tehty Luontoselvitys (2021) ja Kirjoverkkoperhosten toukkaselvitys (2021). Toukkaselvitys suoritettiin elokuun lopun sekä syyskuun ensimmäisen puoliskon aikana ja alueelta löydettiin yksi toukkapesue. Toukkaselvityksen mukaan kohdetta ja sen välitöntä lähiympäristöä voidaan pitää lajin lisääntymispaikkana. Kohde jää kuitenkin selvästi kaivualueen ulkopuolelle, joten myönnetyn lupapäätöksen mukaisella toiminnalla kirjoverkkoperhosten lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei heikennetä tai hävitetä.

Hämeen ELY-keskuksen vastineessaan esittämä vaatimus päätöksen täydentämisestä määräyksellä kirjoverkkoperhosten lisääntymispaikkojen selvittämisestä lajille soveltuvilla alueilla uudestaan ennen toiminnan käynnistymistä, on tässä vaiheessa kohtuuton. Hollolan elinvoimavaliokunnan valvontajaoston hakemuksen käsittelijä ja ELY-keskuksen edustaja ovat pitäneet neuvottelun luontoselvityksen tuloksista ja ekologisesta käytävästä 12.1.2022. Tässä yhteydessä ei ole tuotu esille vaatimusta uudesta toukkaselvityksestä. Ottamistoiminnan aloittaminen voi viivästyä entisestään toukkaselvityksen soveltuvasta ajankohdasta ja mahdollisesti sen jälkeen tarvittavista poikkeuslupien käsittelyajoista johtuen. Yhtiö olisi voinut toteuttaa nyt vaaditun toukkaselvityksen syksyllä 2022, mikäli olisi ollut tietoinen vaatimuksesta.

Valituksessa erikoiseksi luonnonesiintymäksi on rinnastettu ilveksen viihtyminen alueella ja lähiympäristössä. Alueella tehdyssä luontoselvityksessä on pyritty etsimään merkkejä suurpedoista, kuten ilveksestä. Luontoselvityksen mukaan alueen potentiaali maankäytössä huomioitaville suurpedoille on heikko.

Asiassa ei ole tarkkaa tietoa muistutuksessa ja valituksessa esille tuoduista paikallistietämykseen perustuvista ilveksen havainnoista, eikä esitetty valokuva edusta ilmeisemmin ilveksen pesimispaikkaa.

Yksittäisten ilveshavaintojen perusteella ei voida tehdä päätelmiä ilveksen lisääntymispaikkojen sijainneista.

On selvää, että kalliokiviaineksen louhiminen aiheuttaa muutoksia luonnonolosuhteissa suunnittelualueella. Kyse ei kuitenkaan ole maa-aineslain mukaisesta huomattavasta tai laajalle ulottuvasta muutoksesta, joka estäisi luvan myöntämisen. Lupahakemuksessa on selvitetty, minkälaisia vaikutuksia toiminnalla on luonnonolosuhteisiin. Hakemusta varten on laadittu luontoselvityksen lisäksi muun muassa melumallinnus, jossa on esitetty tarvittavat melusuojaukset. Lisäksi lupamääräyksessä 17 on määrätty melumittauksen tekemisestä. Myönnetyn lupapäätöksen mukaisesta toiminnasta aiheutuvat haitat eivät muodosta estettä luvan myöntämiselle.

Alue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella. Korpikylä-Lopen pohjavesialue sijaitsee lähimmillään noin 1500 metrin päässä kiinteistön rajalta pohjoiseen ja Herralan pohjavesialue kiinteistön rajalta noin 2400 metriä etelään. Lähin vakituinen asutus jää noin 450 metrin etäisyydelle itään. Seuraavaksi lähimmät asuinrakennukset jäävät yli 500 metrin (yksi rakennus) ja 600 metrin etäisyydelle (yksi rakennus) kantatien 54 länsipuolelle. Yhtiö on vastineessaan 9.12.2021 esittänyt, että pohjaveden laatua voidaan tarkkailla esimerkiksi lähimmän asuinrakennuksen kaivosta. Lupamääräyksessä 23 on kuitenkin määrätty pohjavesiputken asentamisesta lähelle kaivualueutta. Määräyksen mukaisesti putkesta voidaan tarvittaessa tehdä laatutarkkailua pinnankorkeustarkkailun lisäksi. Myönnetyssä luvassa on lisäksi määrätty pintavesien tarkkailusta lupamääräyksessä 31. Valituksessa esitetty väite lähialueen asukkaiden pohjaveden laadun ja antoisuuden vaarantamisesta on perusteeton.

Suunnittelualuetta ei ole osoitettu kaavoituksessa virkistyskäyttöön. Sen sijaan alue on todettu POSKI-hankkeessa maa-ainesten ottoon soveltuvaksi alueeksi. Se, että suunnittelualuetta ei ottotoiminnan aikana voi käyttää tavanomaiseen virkistyskäyttöön, ei ole este maa-aines- ja ympäristöluvan myöntämiselle.

Hollolan Ympäristöyhdistys ry on vastaselityksessään todennut, että Lapinmäki sijaitsee kahden peltoaukean ja kahden maantien välissä, joista on näkymät toisiinsa. Lapinmäki kohoaa 25–30 metriä lähiympäristöään korkeammaksi. Yhtä korkeita kalliomuodostumia on puolentoista kilometrin päässä kaakossa ja yli kahden kilometrin etäisyydellä lounaassa. Hollolan eteläosien kauniita kalliomaisemia on tuhottu eteläisen ohitustien rakentamisen yhteydessä. Lapinmäen drumliinin louhiminen lisääisi kauniiden maisemien turmeltumista alueella.

Lakeakallion ja Haukijärven luonnonsuojelualueiden välinen lyhin (3,4 km) ja ilmakuvan perusteella peitteisin ekologinen metsäyhteys kulkee Lapinmäen kautta kaakosta luoteeseen, vaikka sitä ei ole strategiseen yleiskaavaan piirrettykään.

Kirjoverkkoperhosesta vastineissa esitetyn osalta valittaja on todennut, että neljän aikuisen havainnot eri puolilla suunniteltua louhosaluetta on perhosasiantuntijoiden mukaan merkki selvästä populaatiosta. Valittaja on korostanut paikallispopulaatioiden merkitystä lajin säilymisen kannalta. Hämeen ELY-keskuksen vastineeseen viitaten valittaja on todennut, että se ei kuitenkaan vaadi lisäselvityksiä, vaan pitää aluetta kirjoverkkoperhospopulaation reviirinä, jonka olemassaolon luonnonsuojelulain 49 § suojaa.

Valittaja on esittänyt tarkempaa selvitystä ilveksen pesäalueen sijainnista. Ilveksen pesäalue on suunnitellun ottoalueen reunassa. Luontoselvityksen mukaan potentiaali maankäytössä huomioitaville direktiivissä mainituille nisäkäslajille, kuten suurpedoille, on heikko. Ilvespentue on kuitenkin alueella tavattu ja louhoksen toteuduttua potentiaali direktiivilajin säilymiselle edelleen heikkenee.

Koska ottotaso on ylempänä kuin lähin asuinkiinteistö, vaarana on mahdollisten veteen joutuvien haitta-aineiden valuminen alempana olevan asuinkiinteistön kaivoon.

Merkintä

Hallinto-oikeus on tänään antamallaan päätöksellä ratkaissut valituksen Hollolan kunnan elinvoimavaliokunnan valvontajaoston päätöksestä 24.8.2022 § 87, jolla on myönnetty Peab Industri Oy:lle vesilain 5 luvun 9 §:n mukainen lupa ojan kaivamiseen toisen alueella ja louhosalueen vesien johtamiseen kiinteistöllä [REDACTED] sijaitsevaan ojaan. Asian diaarinumero hallinto-oikeudessa on 1060/2022.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Hallinto-oikeus jättää tutkimatta Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastineessa esittämän vaatimuksen kirjoverkkoperhosen lisääntymispaikkojen selvittämistä koskevan määräyksen lisäämisestä päätökseen.
2. Hallinto-oikeus hylkää Hollolan Ympäristöyhdistys ry:n valituksen.
3. Hallinto-oikeus hylkää Hollolan Ympäristöyhdistys ry:n oikeudenkäyntikuluvaatimuksen.

Perustelut

1. Tutkimatta jättäminen

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 81 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaan tuomioistuin jättää valituksen tutkimatta, jos valitusta ei ole tehty määräajassa.

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vaatimus kirjoverkkoperhosen lisääntymispaikkojen selvittämistä koskevan määräyksen lisäämisestä päätökseen on esitetty hallinto-oikeuteen 13.12.2022 saapuneessa vastineessa. Kyseinen vaatimus on esitetty muutoksenhauille säädetyn määräajan päättymisen jälkeen ja vaatimus on siten jätettävä myöhään tehtynä tutkimatta.

2. Pääasia

Sovelletut säännökset

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin 1–3 kohtien mukaan maa-aineslaissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu 1) kauniin maisemakuvan turmeltumista; 2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista; 3) huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa; 4) tärkeän tai muun

vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Saman pykälän 2 momentin mukaan alueella, jolla on voimassa asemakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, katsottava, ettei ottaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen eikä turmele kaupunki- tai maisemakuvaa.

Saman pykälän 4 momentin mukaan ottamispaikat on sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi ja että maa-ainesesiintymää hyödynnetään säästeliäästi ja taloudellisesti eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa.

Maa-aineslain 6 §:n 1 momentin mukaan lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan ympäristönsuojelulaissa tarkoitetaan ympäristön pilaantumisella sellaista päästöä, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa a) terveyshaittaa, b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille, c) luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista, d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä, e) ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä, f) vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle tai g) muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus.

Ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (selvilläolovelvollisuus).

Ympäristönsuojelulain 7 §:n 1 momentin mukaan toiminnanharjoittajan on järjestettävä toimintansa niin, että ympäristön pilaantuminen voidaan ehkäistä ennakolta. Jos pilaantumista ei voida kokonaan ehkäistä, se on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi. Toiminnanharjoittajan on rajoitettava toimintansa päästöt ympäristöön ja viemäriverkostoon mahdollisimman vähäisiksi.

Ympäristönsuojelulain 11 §:n 1 momentin mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, että toiminnasta ei aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja pilaantuminen voidaan ehkäistä.

Saman pykälän 2 momentin mukaan toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan: 1) luonne, kesto, ajankohta ja vaikutusten merkittävyys sekä pilaantumisen todennäköisyys ja

onnettomuusriski; 2) vaikutusalueen herkkyys ympäristön pilaantumiselle; 3) merkitys elinympäristön terveellisyyden, ja viihtyisyyden kannalta; 4) sijoituspaikan ja vaikutusalueen nykyinen ja oikeusvaikutteisen kaavan osoittama käyttötarkoitus; 5) muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

Ympäristönsuojelulain 12 §:n mukaan luvanvaraista, ilmoituksenvaraista tai rekisteröitävää toimintaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti. Lisäksi alueella, jolla on voimassa maakuntakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on katsottava, ettei toiminnan sijoittaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen.

Ympäristönsuojelulain 17 §:n 1 momentin mukaan ainetta, energiaa tai pieneliöitä ei saa panna, päästää tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä siten, että: 1) tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka pohjaveden laatu voi muutoin olennaisesti huonontua; 2) toisen kiinteistöllä olevan pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka tehdä pohjaveden kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin käyttää; tai 3) toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua (*pohjaveden pilaamiskielto*).

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa: 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa; 3) 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta; 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella.

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 3 §:n mukaan luonnonsuojelulailla pannaan täytäntöön muun ohella luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annettu neuvoston direktiivi 92/43/ETY (luontodirektiivi).

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 49 §:n 1 momentin mukaan luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Luontodirektiivin mukaan näihin eläinlajeihin kuuluvat kirjovertkoperhonen (*Euphydryas maturna*) ja ilves (*Lynx lynx*).

Asiassa saatu selvitys

Hakemus koskee kalliokiviaineksen ottoa ja louhintaa sekä murskausta Hollolan kunnan Vaavilan kylässä kiinteistöllä 98-454-3-12 (Salila III). Valituksenalaisen valvontajaoston päätöksen mukaan ottamisalueen pinta-ala on 9,7 ha ja koko suunnitelma-alueen pinta-ala 15,7 ha. Ottamisaluetta on rajattu hakemusvaiheessa alueen kaakkoisosasta ekologisen käytävän jättämistä varten. Lupaa on haettu 15 vuodeksi kokonaisottomäärän ollessa 1 236 000 m³ltr. Keskimääräinen vuotuinen ottomäärä on 82 400 m³ltr. Kyseessä on uusi toiminta. Vesien johtamiseen on myönnetty erillinen lupa naapurikiinteistön [REDACTED] alueelle.

Alueella on voimassa Päijät-Hämeen maakuntakaava 2014. Suunnitelma-alue sijoittuu pieneltä osin maakuntakaavassa merkitylle tuulivoimatuotantoon soveltuvalla alueella (tv2). Suunnittelualue ei sijaitse maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokkaassa kulttuuriympäristössä eikä siellä sijaitse kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita eikä muinaisjäännöksiä. Alueesta koilliseen noin 400 metrin päässä alkaa Vesalan-Korpikylän kulttuurimaisema.

Hollolan strategisen yleiskaavan 2017 mukaan alue on varattu maa- ja metsätaloudelle sekä muulle elinkeinolle, joka kokonsa ja ympäristövaikutustensa suhteen sopii maaseudulle.

Hollolan strategisessa yleiskaavassa 2020, joka ei ole vielä lainvoimainen, luontoarvot-teemakartassa (2/5) valituksenalaisen päätöksen mukaista toiminta-aluetta sivuaa ohjeellinen ekologinen yhteys, jonka sijainti on kaavamääräyksen mukaan haja-asutusalueella viitteellinen. Yhteyden tulee kaavamääräyksen mukaisesti säilyä yhtenäisenä, kytkeytyvänä, mahdollisimman leveänä, puustoisena ja luonnon olosuhteiltaan monipuolisena. Ottamisalueen ulkopuolelle on rajattu kalliokohouma, joka toimii luonnollisena puskurina ekologisen yhteyden suuntaan ja vähentää eläimistöön kohdistuvia häiriöitä. Ekologinen yhteys jää ottorajauksella kapeimmillaan noin 300 metrin levyiseksi, mutta yhteys levenee kapeikon jälkeen välittömästi, vaihdellen alueen eteläpuolella välillä 500–700 metriä.

Alue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella. Korpikylä-Lopen pohjavesialue sijaitsee lähimmillään noin 1500 metrin päässä kiinteistön rajalta pohjoiseen ja Herralan pohjavesialue kiinteistön rajalta noin 2400 metriä etelään. Pohjavesitarkkailuputkia ei ole lähistöllä. Ottamissuunnitelman mukainen alin ottotaso +124 metriä (N2000) jää suurimmalta osin ympäröiviä kosteikko- ja peltoalueita korkeammalle ja reilusti pohjavedenpinnan yläpuolelle.

Linnussuon pinta vaihtelee +112,8 m – +114,6 m välillä, laskien etelästä pohjoiseen. Suunnitelma-alueen länsipuolella olevan kosteikon pinta on noin +122,8 m ja eteläpuolella olevan kosteikon noin +131,0 m. Eteläpuolella olevan kosteikon ja ottamisalueen väliin jää kannas, joten ottamistoiminnalla ei todennäköisesti ole kosteikkoon vaikutusta. Kosteikon eteläpuolella maasto laskee niin, että etelämpänä oleva kosteikko on tasolla +121,1 m. Etelä- ja länsipuolen kosteikkojen virtaussuunta on etelään.

Lähimmät asuinrakennukset sijaitsevat ottamisalueen luoteis-, lounais- ja itäpuolella noin 450–800 m etäisyydellä. Lähialueella ei ole vesijohtoverkostoa, vaan kiinteistöillä on omat talousvesikaivot.

Asiassa on tehty seuraavat selvitykset: Hollolan Lapinmäen luontoselvitys 2021, Kirjoverkkoperhosen toukkaselvitys Hollolan Lapinmäen alueella 2021 ja Hollolan Lapinmäen luototyypiselvitys 2020.

Hollolan Lapinmäen luontoselvitys ja toukkaselvitys on tehty 21,8 hehtaarin suuruiselta alueelta, jonka eteläinen osa ei kuulu ottamisalueeseen. Luontoselvityksen mukaan kohteelta tiedossa olevien aineistojen perusteella alueella ei ole valtakunnallista tai maakunnallista maisema-arvoa eli kaunista maisemakuvaa, jonka turmeleminen on maa-aineslaissa kiellettyä. Kohteella tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse ennestään tiedossa olevia erikoisia luonnonesiintymiä, kuten geologisia muotoja tai esiintymiä eikä biologisia arvoja. Alueelta ei ole ollut aiemmin tiedossa tiukasta suojeltujen Luontodirektiivin IV a) liitteen lajien havaintoja. Alueella on havaittu neljä kirjoverkkoperhosta ja siellä esiintyy laajalti lajin toukkien ravintokasveja, maitikoita. Alueen potentiaali maankäytössä huomioitaville direktiivissä mainituille nisäkäslajeille, kuten suurpedoille on todettu heikoksi. Alueelta tunnistettiin ja rajattiin yksi metsälain erityisen arvokas elinympäristö, avokallio. Luonnonsuojelu- tai vesilain mukaisia kohteita ei alueella esiinny. Uhanalaisista luontotyypeistä, joiden edustavuus ja luonnontila on vähintään hyvä, esiintyy alueella kangas- ja isovarpuräme sekä varttuneen tuoreen ja kuivan kankaan havupuuvaltaiset luontotyytit. Alue on POSKI-hankkeen raportin mukaan luokiteltu vuonna 2010 tehtyjen maastotöiden perusteella luokkaan M (maa-aineiston ottoon soveltuvaksi alueeksi).

Kirjoverkkoperhosen toukkaselvityksessä on todettu, että selvitysalueella on kirjoverkkoperhoselle sopivia avoimien alueiden ja sulkeutuneemman metsän välisiä reunoja, joissa esiintyy kangas- ja metsämansikkaa. Selvitykseen liittyvällä maastokäynnillä alueen eteläosassa havaittiin neljä toukkapesuetta. Toukkaselvityksen johtopäätöksissä on todettu muun muassa, että selvitysalueella elää ja lisääntyy kirjoverkkoperhoskanta, vaikkakin toukkalöydökset olivat tässä inventoinnissa melko vähäiset. Löydettyä kohdetta ja sen välitöntä lähiympäristöä voidaan pitää lajin lisääntymispaikkana. Löydetty lisääntymispaikka on suositeltu toistaiseksi säästettävän nykyisellään. Lupahakemukseen liitetyn kartan perusteella toukkalöydökset eivät sijoitu suunnitelma-alueelle.

Oikeudellinen arviointi ja johtopäätös

Selvityksen riittävyys

Valituksessa esitetyn luontoselvityksen riittämättömyyden osalta hallinto-oikeus katsoo hakemuksen selvitysten hankkeen luontovaikutusten arvioimiseksi olleen riittäviä lupaharkintaa varten.

Kaunis maisemakuva

Suunnitellulle toiminta-alueelle ei ole osoitettu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita, suojeltavia kulttuuriympäristöjä eikä muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja kohteita. Toiminta-aluetta ei ole luokiteltu valtakunnallisesti, alueellisesti tai paikallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi eikä suunnittelualueella sijaitse asiakirjojen ja karttatarkastelun perusteella geologisia luonnonesiintymiä. Ottamisalueen ulkopuolelle on rajattu kiinteistön kaakkoisnurkkaan sijoittuva kallioalue sekä alueen länsireunaan sijoittuva 60 metriä leveä vyöhyke. Ottamisalueen luoteisnurkka on maan pinnan kanssa samalla tasolla ja eteläosaan jää kallioleikkaus. Lähialueelle jää siten maastonkohoumia ja puustoa, mikä osaltaan vähentää alueen erottumista ympäröivästä maisemasta. Laajemman karttatarkastelun perusteella ottoalue sijaitsee korkotasoltaan vaihtelevassa maastossa.

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu kauniin maisemankuvan turmeltumista. Hallituksen esityksen maa-aineslaiksi (HE 88/1980 vp) yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että säännös ei siten suojaa mitä tahansa maisemaa, vaan on edellytettävä, että maisemakuvalla on katsottava olevan tiettyjä, objektiiviseen arviointiin perustuvia kauneusarvoja. Turmeltuminen merkitsee sitä, että maiseman luonne perinpohjaisesti muuttuu ja sen kauneusarvot häviävät. Hallinto-oikeus katsoo edellä mainittu huomioon ottaen, että haetun toiminnan vaikutus maisemaan on vähäinen, eikä kyseinen maisema edusta maa-aineslaissa tarkoitettua kaunista maisemaa.

Erikoinen luontoesiintymä ja luontotyyppien säilyminen

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista. Hallituksen esityksen maa-aineslaiksi (HE 88/1980 vp) yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että lainkohdassa tarkoitettuja erikoisia luonnonesiintymiä voivat olla esimerkiksi erikoisen muotoiset kalliopaadet ja -solat. Hallituksen esityksessä ympäristönsuojelulaiksi ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 214/2013) on todettu, että kauniiden maisemien ja geologisten esiintymien lisäksi maa-aineslailla suojellaan myös biologista monimuotoisuutta. Hallituksen esityksen mukaan esimerkiksi erikoisina luonnonesiintyminä pidetään myös sellaisia uhanalaisten lajien ja luontotyyppien esiintymiä, jotka eivät ole luonnonsuojelulain mukaisen suojelun piirissä.

Maa-aineslain 1 §:n 2 momentin ja ympäristönsuojelulain 48 §:n 3 momentin mukaisesti lupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa säädetään. Luonnonsuojelulakiin perustuen ottamistoimintaa saattavat rajoittaa rauhoitettuja, erityisesti suojeltavia lajeja, luontodirektiivin liitteen IV eläin- ja kasvilajeja sekä suojeltavia luontotyyppejä koskevat säännökset.

Luontoselvityksen mukaan alueen soveltuvuus direktiivissä mainituille nisäkäslajeille, kuten suurpedoille on heikko. Kun otetaan huomioon ilveksen reviirin koko ja lajille tyypillinen pesintä- ja lajikäyttäytyminen, hallinto-

oikeus katsoo, ettei suunniteltu hanke vaaranna alueella mahdollisesti tavatun ilveksen elinolosuhteita. Kirjoverkkoperhosselvityksen mukaan selvitysalueella elää ja lisääntyy kirjoverkkoperhoskanta. Kirjoverkkoperhosen toukkalöydökset sijaitsevat varsinaisen ottamisalueen ulkopuolella etelän puoleisessa rinteessä. Varsinaisella ottamisalueella on kirjoverkkoperhosen ravintokasvia kangasmaitikkaa ja alue on potentiaalista kirjoverkkoperhosen esiintymiselle. Kun otetaan huomioon alueella tavattujen toukkapesien sijainnista esitetty, hallinto-oikeus katsoo, ettei suunniteltu hanke vaaranna kirjoverkkoperhosen elinolosuhteita.

Hallinto-oikeus toteaa, että ilves ja kirjoverkkoperhonen eivät lukeudu maainvointilain 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin erikoisiin luonnonesiintymiin.

Huomattavat tai laajalle ulottuvat vahingolliset muutokset luonnonolosuhteissa

Toiminnan laajuus ja sijainti sekä melusta, pölystä ja hulevesien johtamisesta annetut lupamääräykset huomioon ottaen hallinto-oikeus katsoo, että suunnitellusta toiminnasta ei synny huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa.

Ekologinen yhteys

Kun otetaan huomioon ottamisalueen kaakkoisosan kallioalueen rajaamisesta ja maastonmuodosta esitetty sekä se, että suunnitelma-alueita ympäröivät alueet ovat ennestään maankäytöllisesti pirstaloitunutta aluetta eivätkä yhtenäistä metsää, hallinto-oikeus arvioi, että ekologinen käytävä on näissä olosuhteissa riittävä sekä kaavanmukainen eikä ottamisaluetta ole tarpeellista supistaa enempää kaakkoisreunalta. Asiaa ei tule arvioida toisin kangasrämeen sekä varttuneen tuoreen ja kuivan kankaan havupuuvaltaiset luontotyyppien säilymisen osalta.

Tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen

Suunnittelualue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella. Asiassa saadun selvityksen mukaan alin ottamistaso jää ympäröiviä kosteikko- ja peltoalueita korkeammalle ja siten selvästi pohjavedenpinnan yläpuolelle. Kun lisäksi otetaan huomioon maastonmuodoista esitetty ja lähimpien kaivojen etäisyydet sekä annetut lupamääräykset 5, 21, 23–26 ja 31, hallinto-oikeus katsoo, ettei suunnitellusta toiminnasta aiheudu pohjaveden laadun tai antoisuuden heikkenemistä.

Virkistyskäyttö

Saadun selvityksen perusteella, hallinto-oikeus katsoo, ettei toiminnasta aiheudu ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua ympäristön pilaantumista, josta seuraisi ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä.

Hallinto-oikeus katsoo, ettei ympäristölautakunnan päätöstä ole syytä valituksessa esitettyjen näkökohtien johdosta kumota.

2. Oikeudenkäyntikulut

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95 §:n 1 momentin mukaan oikeudenkäynnin osapuoli on velvollinen korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan.

Asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen ei ole kohtuutonta, että valittaja joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan.

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Hollolan kunnanhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **2.6.2025**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Pirjo Joutsenlahti ja Päivi Kentala sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Saara Juopperi.

Esittelijä Maritta Feodoroff

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös ja maksu	Hollolan Ympäristöyhdistys ry, maksu 270 euroa
Jäljennös maksutta	Peab Industri Oy
	Hollolan kunnan elinvoimavaliokunnan valvontajaosto
	Hollolan kunnan terveydensuojeluviranomainen / Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän terveydensuojeluviranomainen
	Hollolan kunnanhallitus
	Hollolan kunnan kehitys- ja kaavoituspalvelut
	Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue
	Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / Liikenne ja infrastruktuuri
	Etelä-Suomen aluehallintovirasto / Ympäristölupavastuualue
	Päijät-Hämeen liitto
	Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
 Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
 Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
 Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki

Puhelin: 029 56 40200

Faksi: 029 56 40382

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>